

Pohod

broj 10

TROMJESEČNIK UDRUGE HRVATSKE ZA ŽIVOT

www.hrvatskazazivot.com

U ovome broju:

NAŠI PROJEKTI

Marija Šošić: Djeca spašena od pobačaja najveći su plod našeg djelovanja

INTERVJU

Tye Ahmad: Nikad u licu svoga djeteta nisam vidjela lice svoga silovatelja

REPORTAŽA

Marija Vrdoljak: Zatvaramo li se djeci, zatvaramo se blagoslovu

PRIRODNO

PLANIRANJE OBITELJI

Kristina Pavlović: Šteta je što bi mnogi parovi mogli imati više djece, a to ne žele

OPROSTOM OSLOBOĐENE

Marija Petričević: Evo, sve činim novo!

SVJEDOČANSTVO

Matea Rautek: Nisi sama i ti to možeš!

Ovaj tromjesečnik dar je zajednici za izgradnju kulture života.

Uvodna riječ predsjednika udruge »Hrvatska za Život«

Dok još nismo imali nijedan otvoreni centar za život, prva vrata na koja sam nadobudno pokucao bila su jedna na zagrebačkome Kaptolu. Susreo sam se s ekonomom koji je ujedno zadužen i za iznajmljivanje brojnih poslovnih i drugih prostora pravnim i fizičkim osobama.

Nisam se konkretno niti predstavio niti kazao sve o nužnoj potrebi otvaranja centra za život, a on će mi: »Slušaj, momak, ja ne dajem ništa gratis. Ako nemaš novaca, idi nekamo drugamo, idi dolje u grad. Ako Udruga nema 10 eura po kvadratu, onda nema tu što tražiti... Uostalom, zašto uopće postoji vaša i druge udruge kad već imamo Caritas? Caritas već radi sve ono što radite vi i slični poput vas... Slobodno kažite moje ime i prezime, slobodno kažite javno što sam vam rekao, ja s tim nemam problem... Meni novac treba za obnovu, vidiš, ovih fasada, ovih zgrada. Dajem za plaću radnicima koji isto imaju svoje obitelji, svoju djecu.«

U tome trenutku iz njegova dvorišta, baš kao u filmu kada antagonist daje primjer da čini ispravno, autom izlazi moj i njegov prijatelj, gospodin Damir Foretić, projektant i otac petero odrasle djece. Čovjek obnavlja zagrebačku katedralu. Nije nas primijetio, odveo se u drugom smjeru, ali je ekonomu dobro poslužio kao argument.

»Evo, vidiš njega! On ima petero djece. Mora ih s nečim prehraniti. Mislim i na njih.« Zatim je zaključio emotivno:

»Vidi mene, momak. Vidi moje cipele. Moja kolegica mi bez prestanka govori da si kupim nove. Što će meni nove cipele!? Ja nisam navezan na novac, to ti hoću kazati. Posao je posao. Nema tu milostinje.«

Slušam ja njegov monolog pažljivo, nasmijem se gdje god, a gdje god malo prokomentiram. Zatim pozdravim i potvrdim nešto od onoga što govori jer govori poprilično razumno. Ipak, ne razumije on izgradnju žive crkve. Ne shvaća nimalo u kolikoj je zabludi. Ne želi čuti od mene o stvarnosti kojom se bavimo. Dandanas mu ti prostori, koje sam s prijateljima htio unajmiti i učiniti ih reprezentativnim centrom za život, stoje prazni, vlažni i derutni.

Za koju su godinu nadošli i potresi i uništili mu sve što je godinama pazio i »obnavljao«, a naših 120 spašenih mališana, živa crkva, puca od života. A mnogi obnovljeni životi pojedinaca koji su pronašli odgovor i dobili lijek u našim centrima za život danas sjaje više nego zagrebačka katedrala u vrijeme svoga najvećeg sjaja.

I još nešto zanimljivo. Na samom početku svoga djelovanja, 2011. ili 2012. godine, javio sam se također jednome crkvenom velikodostojniku na jedna druga kaptolska vrata u vrijeme kad sam producirao dokumentarni film »Zagrlj život«. Priča je to o udruzi »Betlehem« i odbačenim trudnicama od strane svojih partnera i članova obitelji samo zato što su odabrale život. Film je polučio veliki uspjeh i preko njega sam na koncu i dobio poziv od jednog čovjeka da pokrenem inicijativu »40 dana za život« u Hrvatskoj.

Prečasnri me »saslušao« s takvom hladnoćom, gledajući u stol, prekrštenih ruku i nogu, pogledavajući svakih nekoliko sekundi na sat, a čeljust je, ne znam kako to napisati, bez prestanka stiskao zubima. Nije mu se nikuda žurilo, imali smo unaprijed dogovoren sastanak.

»Ovo je dobra ideja. Ali meni ovo nije isplativo. Ne vidim ovdje dobit. Sve je tržište. Sve.«

»Kako nije isplativo? Riječ je o spašavanju djece i trudnica u potrebi, a novce ćemo vratiti prodajom promotivnih materijala, majicama i samim filmom.«

»Ti si već na majicama, a film nije ni snimljen! Ja gledam tržište, ovo nije isplativo. Sretno ti s tim.«

I bilo je sretno. Svi smo svjedoci čudesnoga Božjeg djelovanja nakon ovoga filma. U materijalnome smislu također, milijune kuna smo ovih godina dobili i iskoristili za one najmanje i najslabije. Ne znam kako mu je uspjelo krivo procijeniti jednostavan te vrlo duhovno i materijalno unosan projekt neisplativim.

Volim Crkvu, naše svećenike i službenike. Ja sam dijete Crkve, formiran i izgrađen preko Nje. Živi sam plod crkvenoga pastorala i o tome najbolje svjedočim u svojoj knjizi »Zvrk u Božjim rukama«. I svi koji me znaju, znaju koliko ljubim crkvenu hijerarhiju.

Tri razloga zašto sam podijelio ova dva iskustva su sljedeća: Ma kakve god bile prepreke, nikada ne odustaj od svoje ideje i apostolata koje si po Duhu Svetom primio. Zapitaj sebe jesi li i ti bio taj koji je obeshrabrio ili odbio nekoga u ostvarenju nečeg što je od Boga nadahnuto. Priznajem da ja jesam.

I treće, želim da te ovaj uvodnik potakne da ustraješ u svome apostolatu te da budeš otvoren i velikodušan za tuđa nadahnuća.

Ante Čaljkušić

Pohod: magazin za život, tromjesečnik udruge »Hrvatska za Život«

Svibanj 2022. - 10. broj

Izdavač: Hrvatska za Život, Dordićeva 6, 10000 Zagreb

Glavni urednik: dr. sc. Krunoslav Puškar

Članovi uredništva: Ante Čaljkušić i Petra Milković

Autori: Tye Ahmad, Kristina Pavlović, Marija Petričević, Matea Rautek, Marija Šošić, Marija Vrdoljak

Grafička obrada: Petar Krešimir Čavar

Programiranje: Mladen Abaz

Fotografija na naslovnici:

Dareios Photography/Dario Zürchauer

Pretplata 40danazazivot@gmail.com
na časopis: ili 091 724 1044 (Dijana)

Zabranjeno je svako umnažanje, objavljivanje i distribuiranje cijelog ili dijela ovog časopisa bez dozvole uredništva.

Donacija za udruhu »Hrvatska za Život« - IBAN: HR48 2340 0091 1106 9825 3 ▶
(za inozemstvo: SWIFT PBZGHR2X)

U ovome broju:

NP

3-4

NAŠI PROJEKTI

Marija Šošić: Djeca spašena od pobačaja najveći su plod našeg djelovanja

I

5-6

INTERVJU

Tye Ahmad: Nikad u licu svoga djeteta nisam vidjela lice svoga silovatelja

R

7-8

REPORTAŽA

Marija Vrdoljak: Zatvaramo li se djeci, zatvaramo se blagoslovu

PPO

9-10

PRIRODNO PLANIRANJE OBITELJI

Kristina Pavlović: Šteta je što bi mnogi parovi mogli imati više djece, a to ne žele

OO

11-12

OPROSTOM OSLOBOĐENE

Marija Petričević:
Evo, sve činim novo!

S

13-14

SVJEDOČANSTVO

Matea Rautek:
Nisi sama i ti to možeš!

Riječ glavnog urednika

»Majke su najjači protulijek za naša individualistička i egoistička nagnuća, za zatvaranje u sebe i ravnodušnost. Društvo bez majki ne bi samo postalo hladno društvo, već društvo koje je izgubilo svoje srce, svoj 'osjećaj doma'. Društvo bez majki bilo bi nemilosrdno društvo, koje bi imalo mjesta samo za računicu i špekulaciju. Majke su sposobne, čak i u najtežim vremenima, svjedočiti nježnost, bezuvjetno samožrtvovanje i snagu nade«, istaknuo je Papa Franjo u svojoj novogodišnjoj propovijedi 2017. godine i dao rješenje za najveću krizu današnjice, krizu pobačaja, a to je ostvareno majčinstvo.

Mislim da nije potrebno naglašavati kako današnje društvo uvelike karakterizira zatvorenost životu i strah od neplanirane trudnoće. Nikad kao društvo nismo bili napredniji i materijalno bogatiji, a opet nikada nismo bili vrijednosno nazadniji i moralno siromašniji, grčevito se držeći za trenutni teškom mukom stečeni komfor i mahnito odmahujući glavom pred prilikom donošenja novoga života na ovaj svijet. Naizgled imamo sve, a opet, bez djece, nemamo ništa. Naizgled živimo smislen i ispunjen život, a opet, bez djece, ne možemo biti ispunjeni i naš život nema nekog velikog smisla.

Tijekom godina susretali smo se s mnogim majkama. Onim majkama koje nose ranu pobačaja i onim majkama koje su uz našu i Božju pomoć najčešće u posljednji tren odustale od pobačaja. One majke koje su prigrlile novi život pod svojim srcem nikada nisu požalile zbog te svoje odluke, dok mnoge majke koje su, nažalost, donijele krivu odluku, i dandanas žale što se uz njih ne nalazi njihovo neplanirano dijete koje bi ih uveseljavalo i brinulo se o njima pod stare dane, uz smijeh i igru unučadi. Međutim, upravo su te majke, koje su imale bliski susret s pobačajem, danas najveći zagovornici i apostoli života. Upravo te majke znaju da, zatvaramo li se životu, zatvaramo se mnogim Božjim blagoslovima koji mogu obogatiti i nas i čitavo društvo.

Najveći uzor majkama koje su se otvorile životu zasigurno jest Blažena Djevica Marija koja se suočila s trudnoćom koju nije planirala, a koju je objeručke prihvatila kao Božji plan za svoj život i čitavo čovječanstvo. Njezin »DA« nepovratno je promijenio njezin život, a posebice živote svih nas. Da nije bilo njezina »DA«, čovječanstvo kakvo poznajemo ne bi postojalo ili ga uopće ne bi ni bilo.

Zanimljivo, tri se suradnice na ovome broju koji izlazi u mjesecu svibnju, marijanskome mjesecu, a koji govori o ženstvenosti, majčinstvu i prirodnom planiranju obitelji, zovu Marija, što nikako ne može biti slučajno. Nadamo se stoga da će svim čitateljima ovoga jubilarnog, 10. broja *Pohoda* upravo primjer Blažene Djevice Marije biti pred očima, s kojom ćemo, uz Božju pomoć, nastaviti širiti kulturu života i u konačnici pobijediti kulturu smrti.

Kako bi rekao sv. Ivan Marija Vianney, »S Marijinom pomoći dosta nam je htjeti pobijediti i sigurni smo da ćemo biti pobjednici.«

dr. sc. Krunoslav Puškar

NAŠI PROJEKTI

Djeca spašena od pobačaja najveći su plod našeg djelovanja

Piše: Marija Šošić,
voditeljica Centra za život – Split

Inicijativa »40 dana za život« u Dalmaciji djeluje već osmu godinu zaredom. Sve veće širenje Inicijative u gradovima diljem Dalmacije, paralelno sa širenjem programâ udruge »Hrvatska za Život«, otvaralo je pitanje prostora u kojem bismo mogli provoditi sve naše aktivnosti. Do otvaranja Centra za život – Split imali smo otvoren samo jedan Centar za život, i to u Zagrebu, a tri smo godine tragali za adekvatnim prostorom u Splitu.

Božjom providnošću i otvorenošću srca časnih sestara Služavki Malog Isusa našli smo svoje mjesto u srcu grada, u okrilju njihova samostana u Varošu. Uprilili smo svečano otvorenje 21. lipnja 2020., a na prvi rođendan Centra za život, baš kao najveći dar, rodila se djevojčica za čiju smo mamu iz okolice Splita skrbili cijelu trudnoću. Tako da malena Ana i naš Centar za život odsada slave rođendan zajedno!

Djeca spašena od pobačaja najveći su plod našeg djelovanja. Da je spašeno samo jedno dijete, vrijedilo je sve žrtve i truda, a mi znamo za preko stotinu dječjih života čije su majke u posljednji trenutak donijele odluku za život. Njima pomažemo i materijalno, u hrani, odjeći, obući, pelenama, opremi za djecu, plaćanju stanarine, režija. Svakoj majci pristupamo individualno. Želimo im vratiti dostojanstvo u svakom smislu, izgubljeno pod teretom silnih patnji koje su proživjele.

Uskoro se bliži druga godišnjica djelovanja Centra za život u Varošu, a Gospodin nas je vodio u smjeru koji nismo mogli ni naslutiti jer počeli smo s radom usred koronakrize i svih mogućih zatvaranja. Ipak, baš u ova teška vremena, ubrzo nakon Splita, otvoren je i Centar za život u Zadru, potom u Vinkovcima, Vukovaru i Slavonskom Brodu pa sada u Hrvatskoj imamo sveukupno šest Centara za život. Zahvalni smo našim dragim Služavkama Malog Isusa na darovanom prostoru, kao i na ljubavi koju nam iskazuju baš kao prave majke, a nadasve na molitvi koja je velik štit svima nama uključenima u rad Centra.

Marija Šošić

Djeca spašena od pobačaja najveći su plod našeg djelovanja. Da je spašeno samo jedno dijete, vrijedilo je sve žrtve i truda, a mi znamo za preko stotinu dječjih života čije su majke u posljednji trenutak donijele odluku za život.

Otkako imamo svoj prostor, sve se više novih volontera uključuje, a naše djelovanje i apostolat za život u gradu Splitu još su opipljiviji. Ljudi često navrate u Centar nudeći svoje vrijeme, talente, sposobnosti, struku, materijalna sredstva. U posljednje dvije godine u Centru je održano jako puno sastanaka: sa svima onima koji su o našem radu htjeli saznati više, s dobročiniteljima, podupirateljima, volonterima koji su dali raznovrstan doprinos. Najčešći su posjetitelji Centra za život majke, one koje su se odlučile za život, koje s našim volonterima sudjeluju u svim projektima Centra, radionicama, zajedničkom kuhanju za beskućnike u našem prostoru, za koje imamo posebne susrete, u grupama podrške koje vodi naša psihoterapeutkinja. U Centru su nam na raspolaganju i svi stručnjaci i profesije potrebni za rad s majkama: socijalni radnici, doktori, psiholozi, psihijatri, svećenici, odvjetnici, soboslikari, vodoinstalateri, arhitekti, kućni majstori, frizeri... Nama su uistinu svi potrebni.

Često u Centar dolaze majke ranjene pobačajem, dolaze na mjesto utjehe, suosjećanja, gdje zasigurno neće biti osuđene, već će dobiti priliku za novi početak, primiti milosrdnu ljubav našega nebeskog Oca, osobito u sklopu programa *Oprostom oslobođene*, duhovnih vježbi u šutnji za žene ranjene pobačajem. Isto tako često dolaze i majke, kao i parovi koji su izgubili dijete spontanim pobačajem, a kojima

pomažemo da dostojanstveno pokopaju svoje dijete u grobnici za nerođene koju za područje Dalmacije u Šibeniku vodi naša sestrinska udruga »Betlehem«. I oni nalaze utjehu u našim programima za majke i očeve.

Kroz protekli period bilo je jako puno suza u Centru za život, ali i jako puno radosti. Suza koje smo isplakali s majkama i očevima koji su ranjeni izgubljenim majčinstvom i očinstvom, i radosti s onim majkama koje su odabrale život. Radosni smo što se njihova djeca danas u Centru za život igraju, crtaju, sudjeluju u radionicama, a često i slave rođendane! Uskoro dolaze i po svoje školske torbe koje će dobiti na dar jer ovu jesen dječica spašena od pobačaja u prvim molitvenim kampanjama već kreću u prvi razred.

Posebna nam je radost što su među posjetiteljima Centra često naši dragi svećenici, koji žele na svaki mogući način doprinijeti našem radu. Interesiraju se za naše programe i mole za nas, što nam je jako potrebno jer u apostolatu za život »nije nam se boriti protiv krvi i mesa, nego protiv Vrhovništava, protiv Vlasti, protiv upravljača ovoga mračnoga svijeta, protiv zlih duhova po nebesima« (Ef 6, 12). Borba za svaki začeti ljudski život jest ujedno i borba za svaku dušu majke i oca.

Kroz protekli period bilo je jako puno suza u Centru za život, ali i jako puno radosti. Suza koje smo isplakali s majkama i očevima koji su ranjeni izgubljenim majčinstvom i očinstvom, i radosti s onim majkama koje su odabrale život.

U Centru je aktivna i »Straža svetog Josipa«, skupina muškaraca koji mole za nerođene te volonteri koji organiziraju inicijativu »40 dana za život« pred bolnicom i poliklinikom Cito, koji redovitim sastancima natapaju ovaj prostor molitvom, a koja je prvi temelj našeg djelovanja. Oni također rade sve popravke i obavljaju potrebne radove u Centru, kao i u domovima naših majki za koje brinemo. Suradujemo i rado se susrećemo u Centru s drugim udrugama i pokretima našega grada. Drago nam je da možemo zajedno raditi na dobrobit Splita i cijelog društva te nadasve na širenju kulture života. Vrata Centra za život otvorena su svim majkama i očevima koji trebaju našu pomoć, bez obzira na svjetonazor, etničku ili religijsku pripadnost.

Splitski Centar za život okuplja velik broj volontera, majki i spašene djece. Pomoću ovog QR koda pogledajte reportažu LaudatoTV-a i upoznajte neke od njih.

INTERVJU

Tye Ahmad: Nikad u licu svoga djeteta nisam vidjela lice svoga silovatelja

»Save The 1« međunarodna je pro-life organizacija, čiji je cilj educirati ljude o tome kako bi svu nerođenu djecu, bez iznimaka, trebao štiti zakon, a podržavati društvo. Njezin je naglasak na djeci začetoj silovanjem ili incestom, koja su zbog nedostatka zakonske zaštite nerijetko žrtve pobačaja, a okuplja osobe koje su ili bile začete silovanjem ili incestom ili su bile njihove žrtve. Isključivo za časopis »Pohod«, Tye Ahmad iz američke države Michigan dijeli s nama svoju priču.

Razgovor vodio: Krunoslav Puškar

Tko je Tye Ahmad?

Ja sam samo obična osoba koja pokušava pronaći svoj put kroz život. Pokušavam upoznati sebe, a ne povoditi se za drugima i biti ono što mi drugi nameću kao prihvatljivo. Ja sam majka koja, pokušavajući pronaći svoj put, također pokušava naučiti svoju djecu da ga sama pronađu, upoznaju i budu ono što jesu na svome vlastitu životnom putu.

Kako je izgledalo vaše odrastanje?

Dolazim iz samohrane obitelji. Moja je majka bila mlada majka i nije posjedovala majčinski instinkt, kao ni njezina majka. Budući da je bila mlada, bilo je mnogo izvanjskih uplitanja zbog kojih nije mogla samostalno donositi odluke vezane za nas djecu. Da ne govorimo o pritiscima majčinstva i teškoćama kad si samohrana crna majka. Moj je otac bio s nama samo kad je on to htio. Zbog majčina zlostavljanja kasnije sam otišla živjeti s njim, a kod njega sam se također suočila sa zlostavljanjem koje je bilo i seksualno, što nisam shvaćala sve dok nisam odrasla. Budući da me zlostavljao i fizički, otišla sam živjeti s bakom, majčinom majkom, koja uopće nije bila materijal za roditelja, a i radila je čitavo vrijeme. Dakle, bila sam poprilično prepuštena sama sebi.

Što za vas znači biti *pro-life*?

Za mene *pro-life* znači biti potpuno, beskompromisno, beziznimno i doživotno za život. To je pravo da bebe žive, jer i one su ljudi, mali (slatki) ljudi koji kasnije izrastu u velike ljude. *Pro-life* je stav i prilika da život nastavi ići svojim tijekom.

Tye Ahmad

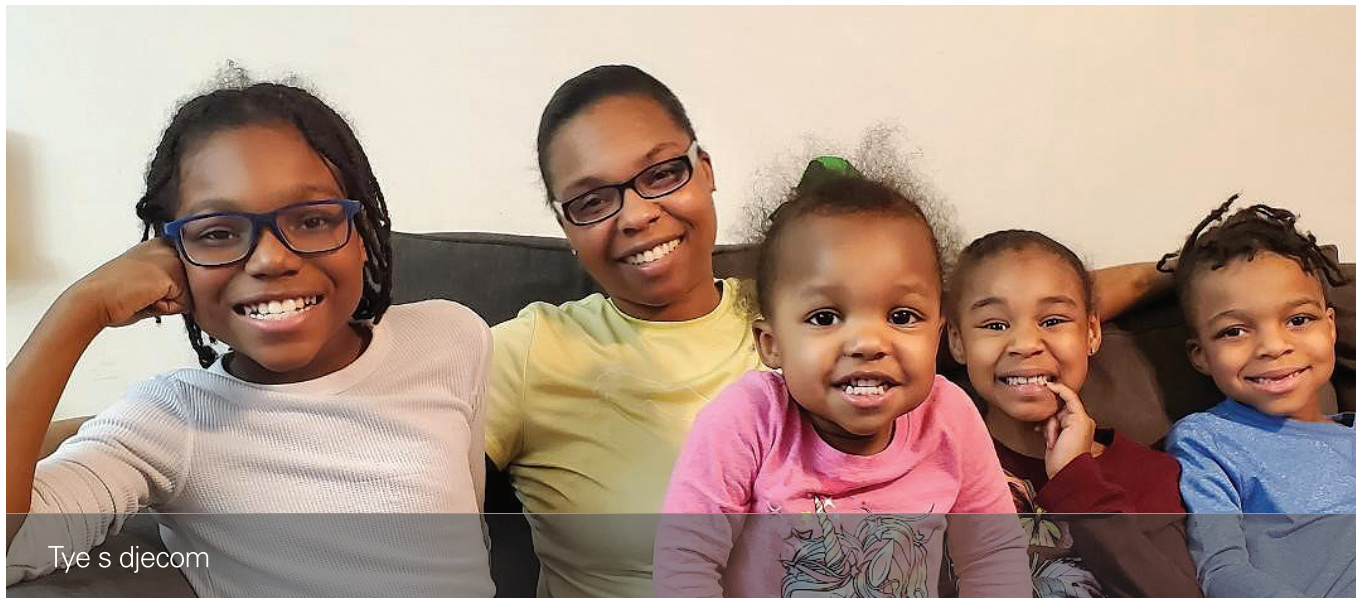
Kako ste postali dio *pro-life* pokreta?

Nažalost, moj me bivši zapovjednik u Američkoj vojsci drogirao i silovao. Zahvalna sam Bogu što se ne sjećam toga događaja, a to mi je možda i omogućilo da ostanem zdravog razuma nakon te situacije. Međutim, žalosno je to što je samo razmišljanje o tome jednako snažno kao i proživljavanje stvarnog događaja, ako ne i gore. Dodijeljen mi je muški ginekolog, no ja sam tražila njegovu promjenu zbog svoga iskustva, a oni su mi to uskratili, čak i nakon što sam im otkrila da je moje dijete začeto silovanjem. Svojoj obitelji nisam ništa rekla o tome sve dok trudnoća nije postala vidljiva i zbog toga su me izbjegavali. Rečeno mi je da sam ja za to kriva i gurnuli su me u smjeru moga silovatelja zbog »stabilnosti«. Moj mi je silovatelj čak htio platiti da pobacim svoje dijete kako bi mogao sakriti dokaze.

Nažalost, moj me bivši zapovjednik u Američkoj vojsci drogirao i silovao. Zahvalna sam Bogu što se ne sjećam toga događaja, a to mi je možda i omogućilo da ostanem zdravog razuma nakon te situacije.

Kako biste prokomentirali čest argument kako bi djeca začeta silovanjem trebala biti pobačena jer će u protivnom podsjećati majku na silovatelja i na sam čin silovanja?

Ne sjećam se da sam ikada vidjela silovatelja u licu svoga djeteta i pritom počela razmišljati o tome događaju ili ga čak zamišljala. Mislim da je to u potpu-

Tye s djecom

nosti netočan argument. Jedino što mogu reći što se dogodilo sa mnom jest to da sam znala da će moj silovatelj iskoristiti moje dijete kao izliku da ponovno uđe u moj život i pokuša iznova dominirati i kontrolirati me, pogotovo zbog toga što sam se borila kao samohrana majka.

Čak i kad sam vidjela sličnosti u izgledu, nikad nisam gledala na svoje dijete kao na dijete svoga silovatelja. U trenucima kad sam razmišljala o nečemu takvom, bilo je to zbog toga što su mi to drugi ljudi govorili, a kao majka odbijala sam dopustiti bilo kome da demonizira moje nevino dijete. Reći tako nešto znači ponovno viktimizirati majku i viktimizirati nedužno dijete. Ljepota i čistoća malenoga nedužnog djeteta je neupitna, a ljudi ne bi trebali žuriti da okaljaju nešto tako lijepo i čisto.

Kako su izgledale vaše ostale trudnoće?

Ostala sam trudna nakon što sam se udala za izuzetno nasilnog muškarca. Jedva sam mu živa pobjegla, no moje dijete nije bilo te sreće. Natjerao me na abortus i ja sam pritom izgubila dio sebe zbog čega se nikada nisam oporavila. Iako sam sretna što sam daleko od svoga zlostavljača, još uvijek žalim za svojim djetetom, ništa drukčije od bilo koje druge majke koja oplakuje gubitak djeteta. Dakle, iz iskustva mogu reći da je pobačaj pogreška i rana koja nikad u potpunosti ne zacjeljuje.

Kad sam rodila svoje prvo dijete, bila sam sama (bez njegova oca), ali moja me obitelj podržavala i bila

sam sretna što sam dočekala svoju bebu na ovome svijetu. Dobro smo se snašle. Moje drugo rođeno dijete bila je moja kći koja je bila začeta silovanjem. U toj sam situaciji ostala sama jer sam pobjegla iz države Michigan bježeći od svoga silovatelja te uvjerenja i mišljenja svoje obitelji. Uz mene je bio samo moj tadašnji dečko koji me podržavao, a koji je postao otac moga trećeg djeteta. Nosila sam se s teškom postporođajnom depresijom.

Tijekom svoje treće trudnoće opet sam ostala sama, ali sam imala najbolju prijateljicu koja me uzdržavala. Međutim, manipulirale su me zajedničke snage moga silovatelja i moje uže obitelji. Opet sam se suočila s teškom postporođajnom depresijom. I kod svoje sam četvrte trudnoće opet bila sama, ali sam na svome putu susrela ljude koje doživljam kao obitelj, a koji su mi pomogli i koji mi nastavljaju pomagati te uzdržavati mene i moju obitelj. Ostala sam samohrana majka i brinem se o svojoj djeci koliko mogu, uz Božju pomoć.

Koju biste poruku poslali majkama koje su prisiljene na pobačaj?

Drage majke, vi koje se osjećate pod pritiskom da pobacite svoje dijete, probajte razumjeti da pobačajem ubijate dio sebe. To je čin koji se ne može poništiti. Bol nikada neće u potpunosti nestati i nikada je nećete u potpunosti zaboraviti. Iako se tijekom trudnoće neke stvari mogu činiti teškima, pomoć će uvijek doći.

Ne sjećam se da sam ikada vidjela silovatelja u licu svoga djeteta i pritom počela razmišljati o tome događaju ili ga čak zamišljala. Mislim da je to u potpunosti netočan argument.

Argument silovanja jedan je od najčešćih argumenata za ozakonjenje pobačaja u svim situacijama. Pomoću ovog QR koda pogledajte video patera Ivana Dominika Iličića o dostojanstvu svakoga nerođenog života, pa i onoga začelog silovanjem.

REPORTAŽA

Marija Vrdoljak: Zatvaramo li se djeci, zatvaramo se blagoslovu

Marija Vrdoljak

Inicijativa »40 dana za život« specifična je po tisućama sudionika koji iz kampanje u kampanju odvajaju svoje dragocjeno vrijeme kako bi ispred bolnica i domova zdravlja molili za spas nerođene djece i bili prvi znak ljubav trudnicama koje razmišljaju o pobačaju. Svaki je sudionik priča sama za sebe. U ovome broju želimo vas upoznati s Marijom Vrdoljak, dugogodišnjom članicom zagrebačke Inicijative i majkom 11 djece, te prikazati njezinu priču i razloge zašto ona sudjeluje u Inicijativi.

Tko poznaje Mariju Vrdoljak, taj zna da je ona jedna uistinu skromna i ponizna žena, svjesna Božje ljubavi koja je u njezinu životu itekako djelotvorna i vidljiva. Kako kaže, kad je spoznala da je Bog ljubav, sve je u njezinu životu postalo drukčije.

Odrasla je u malom selu Batinu kod Posušja u dragoj joj Hercegovini, gdje joj se živa vjera tamošnjih ljudi utkala u njezino biće. »Devetnice Gospi, svakodnevne obiteljske molitve, odlasci na kratka hodočašća u susjedne župe, odlasci na križni put, molitva Gospina plača... dio su mog odrastanja i sve je to utrlo put Božjem djelovanju. Pa tako i, kad bih se odmakla od svoga Gospodina, On bi bdio nada mnom da se ne izgubim. Tu ljubav ne mogu ignorirati«, istaknula je naša sugovornica.

Nije dugo ostala u rodnoj Hercegovini. S nepunih 14 godina njezina je obitelj preselila u Sesevetska Sela u kojima joj je sve bilo novo. Kako priznaje, stres preseljenja utjecao je na njezino sazrijevanje. »Zbog nesnalaženja sve je bilo nekako nesigurno u mome biću, no sve sam to vješto prikrivala«, nadodala je Marija. U obližnjima Sesvetama upoznala je svoga budućega supruga Ivicu, za kojeg se i udala s nepune 22 godine, još kao studentica. Kad je završila Ekonomski fakultet, već je bila rodila troje djece i bila trudna s četvrtim. Iako se oduvijek zamišljala kao majka više djece, Marija nije ni sanjala o tome da će jednoga dana roditi 11 djece, a danas njezina djeca već imaju svoju djecu.

Najstarije je dijete u obitelji Vrdoljak sin Filip (28 god.) koji je oženjen za suprugu Doroteu s kojom ima kćer Juditu (1,5 god.) i sina Ivana (3 mj.). Filipa pak slijedi Petar (27 god.) koji je oženjen za suprugu Teu s kojom ima sina Jozu (8 mj.), a Petra slijede Anđela (26 god.), Josip (24 god.), Jakov (22 god.), Eugen (20 god.), Tomislav (18 god.), Karolina (16 god.), Gabrijela (14 god.), Šimun (12 god.) i Pavao (8 god.). To je obitelj koja iz godine u godinu sve više raste.

Kad razmišlja o planiranju obitelji, ne može reći da je planirala svu svoju djecu, a opet ne može reći da ih nije planirala. Kako kaže: »Ovdje je opet dobri Bog odradio svoj dio. Predala sam se Gospodinu u molitvi koje se jako dobro sjećam: 'Dragi Isuse, evo, spremna sam primiti života koliko Ti želiš, samo Te molim da mi ih ne uzimaš. To ne bih mogla preživjeti.'« Prihvaćajući život htjela je iskazati svoju ljubav prema Isusu, a kako su djeca dolazila prema Božjem planu, nije se obazirala na poglede i stavove okoline. »S vremenom mi nije ni bila važna okolina. Bila mi je bitna samo moja veza s Isusom«, istaknula je Marija.

Kad sam prvi put ostala trudna kao studentica, netko mi je usput predložio pobačaj. Ostala sam iznenađena koliko je pobačaj postao prihvatljiv i uobičajen. Tad se u meni stvorila želja pomagati trudnim djevojkama.

Ta joj je »veza« davala snagu kad je bilo najteže, jer podići i odgojiti 11 djece nije nimalo lak zadatak. »Često se misli da smo mi majke više djece neke super žene, a mi smo zapravo 'slabe' žene predane u Božje ruke kako bi nas On nosio svojom snagom, katkada doslovno iz dana u dan (kad su sva djeca mala). Uz Božju snagu i uz to predanje nekako se 'švercam', predajući Mu svoj život i živote svoje djece. Molim Gospodina da ispravi gdje ja pogriješim, da i njima bude milostiv i milosrdan kao što je i meni...«

Marija sa suprugom i 11 djece

Izazova u odgoju djece ne manjka. Oni su brojni, a ovisno o dobi djece – različiti. »Dok su djeca bila mala trebalo se nositi s umorom, kako emocionalnim tako i onim fizičkim. Često je emocionalni umor jači, a on dolazi s pitanjima poput: 'Jesam li se dovoljno dala pojedinom djetetu?' ili 'Jesam li odradila sve što sam trebala?' Ukoliko su djeca 'u redu', nekako je logično da je lakše kad je djece manje. Manje je odjeće, manje pripreme hrane... Samo što najčešće mame s manje djece rade, tako da se sve to izjednači. Svaki je dan dugačak samo 24 sata...« Kako su njezina najmlađa djeca sve veća i ne zahtijevaju toliko brige, Mariji je posljednjih godina najveći izazov informatizacija. »Znam da bih je morala pratiti, no ja nekako zazirem od svega toga«, priznaje Marija.

Za očekivati je da se osoba koja je toliko otvorena životu i koja gaji veliku ljubav prema rođenoj i nerođenoj djeci kad-tad susretne s pitanjem pobačaja i željom da učini nešto kako bi se on zaustavio. »Od srednje škole kad sam na vjeronauku pogledala film *Nijemi krik* i vidjela naljepnicu 'Abortus je ubojstvo' potihom se pripremao teren. Kad sam prvi put ostala trudna kao studentica, netko mi je usput predložio pobačaj. Ostala sam iznenađena koliko je pobačaj postao prihvatljiv i uobičajen. Tad se u meni stvorila želja pomagati trudnim djevojkama. U to je vrijeme nastala i udruga 'Djetešce, na sunašce', a ja sam zamišljala kako ću jednog dana biti dio te udruge.«

Pomisao da bi netko od moje djece ili unučadi mogao ubiti svoje dijete vuče me na molitvu za koju znam da Bog čuje i po kojoj mijenja povijest.

Međutim, Bog je opet imao drugi plan. Više godina nakon te njezine želje saznala je kako se u Hrvatskoj pokreće inicijativa »40 dana za život« i ona je osjetila kako je Bog želi upravo pred zagrebačkim bolnicama. Tijekom prve kampanje tako se našla ispred Virogradske bolnice, gdje bi odlazila moliti vikendom, a kako je njezin Pavao, najmlađe dijete, rastao, počela je dolaziti na bdjenje sve češće da bi s vremenom postala i voditeljica smjene, uglavnom ispred KB-a Merkur. Kako nadodaje, sad je Inicijativa postala dio nje. »Pomisao da bi netko od moje djece ili unučadi mogao ubiti svoje dijete vuče me na molitvu za koju znam da Bog čuje i po kojoj mijenja povijest.«

Na Marijinu ljubav prema nerođenom djetetu tako se nadodala i ljubav prema ženi. Trudnica je postala neprijatelj suvremenog društva zajedno sa svojim nerođenim djetetom, a upravo su zbog toga bolnice i domovi zdravlja postali pravo mjesto na kojima svaki molitelj može postati prvi znak ljubavi za trudnice u potrebi. »Papa je Franjo rekao da je žena žrtva muškog egoizma i to je sada jako vidljivo. Muškarci su vrlo često oni koji ne prihvaćaju trudnicu, ali i društvo u cjelini. Zbog toga mi se danas ona biblijska slika ričućeg zmaja koji čeka da proguta dijete čini tako stvarnom.«

Za kraj naše reportaže zamolili smo Mariju za završnu riječ i poticajnu poruku za trudnice koje razmišljaju o pobačaju. »Malo me sram poslati poruku jer znam da mnoge žene jako teško žive te da realno i nemaju baš neke uvjete. Mogla bih jedino citirati jednog svećenika koji je kazao ovo: 'Biblija kaže da je svako dijete blagoslov, a zatvaramo li se djeci, zatvaramo se blagoslovu.' Moja je želja da doživim svijet bez pobačaja. Sve bi tada zasigurno bilo mnogo ljepše u svakome kutku naše drage 'Majke zemlje'«, zaključila je naša sugovornica za 10., jubilarni broj »Pohoda«.

Obitelj Vrdoljak samo je jedna od višečlanih obitelji uključenih u inicijativu »40 dana za život«. Pomoću ovog QR koda pogledajte gostovanje bračnog para Radoš, roditelja petero djece i podupiratelja Inicijative, u emisiji *In familia Dei LaudatoTV*-a.

PRIRODNO PLANIRANJE OBITELJI

Kristina Pavlović: Šteta je što bi mnogi parovi mogli imati više djece, a to ne žele

U sklopu ovoga broja posvećenog ženi i majki odlučili smo porazgovarati i s prof. Kristinom Pavlović, jednom od najvećih poznavatelja i promicatelja Billingsove metode u Hrvatskoj, i dotaknuti se važnosti, ali i jednostavnosti, prirodnoga planiranja obitelji.

Razgovor vodio: Krunoslav Puškar

Što je prirodno planiranje obitelji i znaju li supružnici dovoljno o tome?

Svi znaju da muž i žena imaju dar plodnosti, da zajedno mogu stvoriti novi život. Manje je poznato da oni imaju još jedan dar: dar prepoznavanja plodnosti. Svaka žena može naučiti prepoznavati plodna i neplodna razdoblja u ciklusu, kada može zatrudnjeti, a kada ne, na temelju čega par može odlučivati i planirati kada i koliko će djece imati. To je veliki dar, ali i velika odgovornost. Bog nam je dao slobodnu volju, razum i savjest kako bi naše odluke o rađanju djece bile razborite i odgovorne, ali i velikodušne i nesebične.

Postoji opasnost da se taj dar zloupotrijebi s ciljem ne imanja djece. Međutim, to se u pravilu ne događa zbog samoga koncepta prirodnoga planiranja koje uvažava prirodnu plodnost (za razliku od kontracepcije koja je želi ukloniti) i podrazumijeva uključenost oba supružnika i njihovu spremnost na periodično odricanje od spolnih odnosa, a takvi su parovi ujedno i otvoreni za život. Supružnici koji prakticiraju prirodno planiranje primjećuju poboljšanje svog odnosa, veće poštivanje, rast u ljubavi i mnoge druge prednosti za svoj brak. Ovo bi znanje zato trebali imati svi parovi, a osobito oni koji žele živjeti autentičan kršćanski brak i obitelj. Zapravo bi znanje o plodnosti i njegovoj primjeni u braku trebalo biti dio općeg civilizacijskog znanja i opće kulture. Međutim, iz nekog razloga to nije tako, a s njime je, nažalost, upoznato vrlo malo ljudi.

Kako komentirate pobačaj i kontracepciju kao dva najčešća načina planiranja obitelji?

Na te se načine ne ubija samo već stvoreni život (naime, i kontracepcija može imati abortivni učinak), već se »ubija« i sam brak i obitelj. Kontracepcija narušava zdravlje i same žene, između ostalog i njezinu plodnost i mogućnost kasnijega postizanja začeca. No ne treba osuđivati nikoga. Ljudi možda žive u neznanju i nisu imali prilike saznati i naučiti nešto drugo. Radije bih prebacila »lopticu« i pitala: Činimo li mi dovoljno da dođemo do tih ljudi i damo im potrebne informacije i mogućnost odabira drukčijeg, boljeg pristupa?

Kristina Pavlović

Kao mogućnost drukčijeg, boljeg pristupa nudite Billingsovu metodu. Kome je ona namijenjena? Kako se primjenjuje? Kako se može naučiti?

Billingsova ovulacijska metoda® je najjednostavnija prirodna metoda planiranja obitelji. Temelji se na svakodnevnom praćenju znakova plodnosti promatranjem cervikalne sluzi i osjeta na stidnici koje žena upisuje u tablicu. Besplatna je, svima pristupačna, zdrava i pouzdana. Znanstvene temelje su joj sredinom 20. stoljeća dali liječnici John i Evelyn Billings, australski bračni par, u suradnji sa znanstvenicima iz drugih dijelova svijeta. Dobiveni znanstveni rezultati pretočeni su u četiri jednostavna pravila koja pokrivaju sve situacije u kojima se žena može nalaziti.

Metoda je namijenjena parovima koji trenutno žele odgoditi trudnoću, ali i onima koji je žele postići. Dakle, svima. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije iz 80-ih godina, djelotvornost je Billingsove metode u odgađanju trudnoće bila 97 %. Novija istraživanja dala su rezultat od čak 99,5 %, ako se poštuju pravila i ako je osigurano kvalitetno podučavanje. Metoda je vrlo učinkovita i u postizanju trudnoće, i mnogim je parovima upravo to motiv zašto je žele naučiti.

Šteta je što bi mnogi parovi mogli imati više djece, a to ne žele, bilo zbog straha ili vlastite komocije, jer time prvenstveno sami sebi osiromašuju život i uskraćuju si nešto najljepše.

Naučiti se može samostalno, putem literature, ali još bolje tako da se zainteresirani jave nama! Naime, kroz aktivnosti s Teen STAR-om, cjelovitim odgojnim programom za mlade o ljudskoj spolnosti, uvidjeli smo potrebu za podukom parova o prirodnome planiranju obitelji te smo 2009. godine osnovali Centar za prirodno planiranje obitelji, koji je postao ovlaštena stručna organizacija pridružena svjetskoj organizaciji za Billingsovu ovulacijsku metodu WOOMB. Kroz Centar provodimo poduku žena i parova u cijeloj Hrvatskoj, organiziramo predavanja i edukativne tečajeve.

U Zagrebu je naše jednodnevne edukacije koje redovito održavamo u suradnji s Nadbiskupijskim pastoralnim institutom završilo više od 850 polaznika, uglavnom mladih zaručnickih i bračnih parova. Također je više stotina studenata završilo tečaj na Jarunu »Žena zna«. Stručno osposobljavamo podučavateljice Billingsove metode i predavače na zaručnickim tečajevima. Upravo smo sredinom veljače završili s 40-satnom edukacijom 25 novih podučavateljica iz cijele Hrvatske.

Kada govorimo o Billingsovoj metodi u svrhu postizanja trudnoće, koliko bi djece parovi trebali imati?

Nema recepta, ali ima jedna zgodna formula: toliko koliko misliš da možeš plus jedan... I onda opet plus jedan... Trebamo se pouzdati i u Božju pomoć koja uvijek stiže ako smo otvoreni za život i s ljubavlju od Njega prihvaćamo djecu, kad smo spremni i na žrtvu zbog toga. Šteta je što bi mnogi parovi mogli imati više djece, a to ne žele, bilo zbog straha ili vlastite komocije, jer time prvenstveno sami sebi osiromašuju život i uskraćuju si nešto najljepše. Obično pitam parove na edukaciji: znate li nekoga tko je imao puno djece a da sada žali zbog toga? Uvijek svi kažu da ne znaju. A kad pitam znaju li nekoga tko ima malo djece i sada žali što nije imao više, svi uvijek znaju nekog takvog.

Moj smo suprug i ja oboje odrasli u obiteljima s po šestoro braće i sestara, i sada naša djeca imaju tridesetak bratćica i sestrična. Poznajemo i druge takve obiteljske »klanove« koji daju nadu da nećemo izumrijeti. Pozitivno iskustvo velikih i skladnih obitelji najbolji je poticaj i novim generacijama da žele osnovati brak i imati više djece.

Kako komentirate sve veći broj neplodnih parova u posljednje vrijeme koji žele djecu i veliku obitelj, ali im je to iz nekog razloga uskraćeno? Što je doprinijelo ovome trendu?

Brojni su uzroci neplodnosti, od kojih je velik dio povezan s današnjim načinom života. Jedan od razloga je i taj što ljudi sve kasnije ulaze u brak i kasno se odlučuju na rađanje. U dobi u kojoj sve više parova tek stupa u brak (između 30. i 40. godine), plodnost žene već je djelomično smanjena, a nakon 40. godine još i više.

Ovdje treba napomenuti kako među tzv. neplodnim parovima velik dio njih nije potpuno neplodan, već samo ima smanjenu plodnost. Razlog može biti npr. smanjen broj spermija kod muškarca ili nedostatak plodne sluzi kod žene. U slučaju takvih subfertilnih parova znanje o plodnosti i prepoznavanje najplodnijeg trenutka ciklusa može jako povećati vjerojatnost da dođe do začeća.

U Billingsovoj metodi postoje i pravila za postizanje trudnoće. Prema jednoj australskoj studiji, čak je 65 % subfertilnih parova (koji su barem 12 mjeseci bezuspješno pokušavali zanijeti) postiglo trudnoću unutar samo nekoliko mjeseci od početka učenja metode. Postotak se penje na 78 % ako se u statistiku uključe

parovi koji su zatražili pomoć za postizanje trudnoće nakon što su manje od 12 mjeseci pokušavali zanijeti. Zanimljivo je da je od 20 parova iza kojih su čak bili neuspješni postupci potpomognute oplodnje sedam zanijelo uz pomoć Billingsove ovulacijske metode.

Praćenje znakova plodnosti nije važno samo radi postizanja trudnoće, već i radi praćenja zdravlja žene. Pojava bilo kakve nepravilnosti u ciklusu upozorava ženu na moguću pojavu poremećaja reproduktivnog zdravlja i omogućuje rano otkrivanje eventualne bolesti i pravovremeno liječenje.

Kristina s obitelji

Može li se neplodnost izliječiti? Kako? Kome se parovi koji se bore s neplodnošću mogu obratiti?

Neplodnost se u većini slučajeva može liječiti, u čemu je ključno pronaći uzrok neplodnosti. Bilješke žene predstavljaju veliku pomoć i u otkrivanju uzroka neplodnosti i u praćenju djelovanja terapije i povratka plodnosti. Za liječenje neplodnosti medicina ima brojne mogućnosti. Međutim, medicinska praksa je, nažalost, takva da se odmah forsira umjetna oplodnja a da se nisu prethodno iscrpile mogućnosti dijagnostike i liječenja. Medicinski potpomognuta oplodnja, uz to što je vrlo invazivna i neugodna za ženu, sa sobom nosi problem moguće manipulacije jajnim stanicama i već oplodjenim zametcima, kao i moralno pitanje stvaranja života djeteta izvan ljubavnog čina njegovih roditelja. Pored toga, potpomognuta oplodnja zapravo ne liječi neplodnost, ne ulazi u uzroke neplodnosti, već joj je jedini cilj ostvariti želju za potomstvom.

Kao Centar za prirodno planiranje obitelji možemo parovima koji imaju problem neplodnosti pomoći podukom i tumačenjem mogućih uzroka neplodnosti vidljivih iz tablice koju bi žena trebala voditi paralelno s traženjem medicinske pomoći. Također ih možemo uputiti liječnicima koji s nama surađuju, ali i preporučiti organizaciju FertilityCare Hrvatska koja se bavi liječenjem neplodnosti.

Kako se zainteresirani čitatelji mogu uključiti u vaše aktivnosti?

Djevojke i mladići, kao i zaručnicki i bračni parovi, mogu nam se za poduku o plodnosti i prirodnome planiranju obitelji te za dobivanje obavijesti o tečajevima javiti na info@ppo.hr. Sljedeće tečajeve planiramo u travnju i svibnju ove godine. Mogu pogledati i našu [web](http://www.ppo.hr) stranicu www.ppo.hr na kojoj se između ostalog nalazi detaljnije objašnjenje Billingsove metode.

Prirodno planiranje obitelji u skladu je s Crkvenim naukom i nije jednako kontracepciji. Pomoću ovog QR koda pročitajte članak HKM-a o tome zašto Crkva odobrava prirodno planiranje obitelji.

OPROSTOM OSLOBOĐENE

Marija Petričević: Evo, sve činim novo!

Supruga sam i majka šestero djece, od kojih je dvoje na nebu. Sedam sam i pol godina u braku sa suprugom Jakovom. Magistra sam teologije i odgajateljica djece predškolske dobi te *Montessori* odgajateljica. Prije pola godine moj se život u potpunosti promijenio. Evo moje priče.

Početak ljeta saznala sam da sam trudna s petim djetetom. Sve je bilo dobro. Imala sam samo lagane mučnine i standardni trudnički umor. Suprug i ja intenzivno smo razmišljali o kupnji kuće (za što smo se posebno molili svetome Josipu) i o tome što nas sve čeka najesen: odvođenje djece u vrtić, nove prilagodbe s najmlađima, moja prilika za ponovno zaposlenje... Sve su te stvari bile naše tadašnje svakodnevne »brige«.

Trebali smo donijeti neke odluke, a toga dana, 31. kolovoza 2021., imala sam dogovoren pregled s 12 tjedana trudnoće pa smo se dogovorili da ćemo nakon pregleda razgovarati i donijeti važne odluke. Dolazim tada kod ginekologa i sve standardno: nalazi, vaganje, mjerenje tlaka – sve u redu. I na kraju ultrazvuk. Gledam u ekran – vidim bebine obrise, ali doktor šuti, šuti... Pomalo već ta šutnja postaje predugačka te je prekida riječima: »Nije dobro. Ne vidim... Ne vidim srce. Srce je prestalo kucati...« Još je neko vrijeme gledao ne bi li se što promijenilo, ali promjene nije bilo, a moji su osjećaji bili tada: šok, zaleđenost, relativna mirnoća. Nisam mogla ni plakati sve dok nisam izašla iz ordinacije i nazvala supruga. Tad sam briznula u plač...

Tog sam trenutka shvatila da nisam imala nikakve brige ni probleme. Uslijedio je odlazak u bolnicu. I tu kreće moj križni put. Još je bilo nekoliko ultrazvuka kojima je potvrđeno da bebino srce više ne kuca. Dok sam bila u bolnici, neprestano su stizali pozivi i poruke podrške mojih najbližih koji su me pratili molitvama, što me držalo i davalo mi snage. Fizički sam se dobro osjećala, no pomalo zbunjeno jer nisam znala što me čeka. Dvadeset i četiri sata nakon terapije koja se dobije ugledala sam svoju bebicu. Bila je nešto manja od dlana ruke. Tako sitna, a tako savršena: glavica, tijelo, ručice, nožice i prstići u razvoju. Toliko malena, krhka i nevinna.

Iako sam do tada rodila četvero djece i doživjela jedan rani spontani pobačaj (u petom tjednu), kao da sam tek tada postala svjesna da je u meni raslo jedno maleno biće. Kad je sve u redu, nekako ne razmišljamo o tome što imamo i koliko je sama trudnoća dar. Više to uzimamo zdravo za gotovo. Teško je prenijeti osjećaje koji su tada bili prisutni: osjećaj dirnutosti, prosvjetljenja, zahvaljivanja, iznenađenosti, straha, tuge. Svi su ti osjećaji bili pomiješani. Sve je na kraju prošlo dobro u fizičkom smislu. Kući sam otišla zdrava, kao što sam i bila, ali ono što je ostalo bio je osjećaj praznine, nemoći, tuge...

Marija Petričević

Kad je sve u redu, nekako ne razmišljamo o tome što imamo i koliko je sama trudnoća dar. Više to uzimamo zdravo za gotovo.

Zašto nisam tražila tijelo svoje bebe? Krivila sam se zbog toga, ali u takvom stanju gdje se sve brzo odvijalo nisam mogla reagirati i poslije sam samo osjećala krivnju i pitala se gdje je sada moja beba. Svi su me tješili i govorili da je na nebu, da je on sada jedan mali anđeo, a i ja sam sebi to posvjješćivala, ali nikako se nisam mogla riješiti osjećaja krivnje... I zbog toga je patio moj obiteljski život. Znala sam da mi samo dragi Bog može pomoći i da samo On može zacijeliti moje rane.

Tako sam naišla na program *Oprostom oslobođene* koji je osmišljen kao duhovne vježbe u šutnji kroz tri dana, a koje se sastoje od razmatranja tekstova Starog i Novog zavjeta, zadataka, pisanja razmišljanja, svete mise i cjeloživotne ispovijedi. U tom sam programu vidjela tračak nade za sebe i svoje duhovno stanje. Suprug me odmah podržao i rekao kako će me on odvesti jer se program održavao u Vukovaru. Iako sam nekoliko dana prije htjela odustati s mišlju da mi to možda nije potrebno, odlučila sam krenuti tamo gdje me Bog zove.

Došavši u vukovarski Centar za život na vratima su me srdačno dočekale Renata i Lidija (voditeljice Centra). Prošavši dugačkim hodnikom, na vratima svoje sobe ugledala sam srce sa svojim imenom. To je bio prvi vidljivi znak da je ovo nešto baš samo za mene. Time

kao da su mi rekli: »Ti si posebna.« Tu istu večer cure su nas upoznale s programom. Rečenica koja mi se usjekla bila je: »Cijela vojska molitelja moli za vas i ovaj program.« Nakon toga dobile smo materijale za razmatranje te započele vježbe u šutnji – potpunoj šutnji.

Dotad sam čula da se žene nakon ta tri dana jako promijene, postanu radosnije i obrate se. Ja sam cijeli život vjernica, tako sam odgajana i doista sam sumnjala da bih se sada mogla nešto promijeniti u duhovnom smislu, ali nadala sam se da će mi barem biti malo lakše i da ću se nekako moći nositi sa situacijom. Doista je bilo teško razmatrati tekstove jer kroz njih sam došla do novih spoznaja o svome životu, ali i o samoj sebi. Nekako u toj šutnji kao da sve izađe na površinu. Upoznala sam Boga koji provida (Jireh), Boga koji ozdravlja (Rafa), Boga koji je pravedan (Tsidkenu), Boga koji sve vidi (El Roi), Boga koji je uvijek prisutan (Šama), a od svih ovih Božjih imena i osobina posebno sam spoznala i posvijestila si da je Bog nepromjenjiv: Bog se nikada ne mijenja (usp. Mal 3, 6). To me posebno dotaklo: »Isus Krist jučer i danas isti je – i uvijek« (Heb 13, 8). Mi smo ti koji se mijenjamo, ali On je uvijek isti. Uvijek nas jednako ljubi, uvijek je ovdje, bez obzira na to što napravili.

Drugi dan duhovnih vježbi bio je najteži jer nisam ni s kim pričala... Samo ja i Božja blizina koju sam jedva osjećala i čekala da mi se obrati i kaže što mi je činiti, kao čarobnim štapićem da se sve riješi, ali nikako... A kako se dan približavao kraju, poželjela sam odustati i pobjeći jer je bilo teško doći do spoznaja da nekim osobama ne mogu oprostiti obične stvari, uvrede koje sam nosila sa sobom godinama a da to nisam ni znala. Nakon spoznaje da ne mogu drugome oprostiti, zastala sam i pitala se pa kako ću onda oprostiti sebi puno težu krivicu i kako se riješiti krivnje koju osjećam kada ne mogu drugome oprostiti obične uvrede. Tako sam na poglavlju *Oproštenje* malo zastala... I nisam mogla dalje. Dobile smo zadatak ispuniti rečenice kome i zašto opraštamo, napisati imenom i prezimenom osobu kojoj opraštamo, ali ja sam to ostavila prazno i rekla si: »Ma to ću poslije...«

Navečer smo se okupile i svaka je od nas iznijela svoju priču. Razmijenile smo iskustva i s razmatranjima tekstova, nakon čega smo dobile nove materijale za razmišljanje, ali nisam mogla nastaviti dalje s prihvaćanjem dok ne oprostim. Tad sam molila i vapila, plakala govoreći: »Zar sam stvarno tako kamena srca da ne mogu oprostiti? Pa kakva sam ja to vjernica? Kakva sam ja to osoba?« I tada nailazim na ove riječi: »Dat ću vam novo srce, nov duh udahnut ću u vas! Izvadit ću iz tijela vašega srce kameno i dat ću vam srce od mesa« (Ez 36, 26). U tom sam trenutku rekla: »Ajde, prihvaćam! Daj mi, Bože, taj novi duh! Evo, želim to, ali ne znam hoću li moći prijeći preko nekih stvari... Ali želim novo srce!«

Sljedeći dan imali smo ispovijed u kojoj sam doista prihvatila da sam grešna, ali i da je Bog taj koji oprašta i da tada po prvi put istinski želim biti dijete Božje.

Došla sam kao majka, a sad ću otići kući kao majka svoje djece, ali i kao dragocjeno dijete Božje! Također sam napisala pismo svome djetetu, u kojem sam iznijela svoje najdublje osjećaje, čežnje i molitve. Posebno iskustvo bila je misa na kojoj sam prikazala i dala ime svome nerođenom djetetu. Kako je bila godina svetoga Josipa, s obitelji sam se molila svetome Josipu, a i sam termin poroda trebao je biti oko blagdana svetoga Josipa, tako da je ime došlo samo. Tu sam sada trebala svoje dijete doista pustiti Isusu u naručje izgovarajući: »Josipe, idi tamo gdje ti je Bog odredio.«

Nakon mise uslijedila je kratka meditacija, u kojoj sam si posvijestila koliko sam važna, koliko me Bog ljubi. Dopustio je ovo da me približi k sebi, da me vrati u svoje naručje, jer sam bila poput djeteta koje je pobjeglo majci, a nakon što je palo, vratilo joj se u naručje. Na kraju sam kleknula i zahvalila Bogu na svemu i u tome trenutku dolazi Lidija, pružajući mi bijelu ružu za moje dijete, da se oprostim i simbolično stavim ispred svetohraništa. Dirnuta i u suzama uzimam ružu, čvrsto je držim i ne želim je pustiti. Još sam neko vrijeme ostala u kapelici te sam teška srca, ali s velikim mirom, stavila ružu ispred svetohraništa još jednom izgovarajući: »U ime Isusa Krista, Josipe moj, idi tamo gdje ti je Bog odredio!«

Bog je od tada doista moj plač okrenuo u igranje (Ps 30, 11–12). Počela sam prihvaćati cijelu situaciju, prihvaćati sebe, druge. Jednostavno sam sve počela gledati drukčijim očima. Na svaki trenutak gledam kao dar, svaki plač svoje djece, svaki osmijeh, svaku životnu prepreku kao izazov, a ljude koji me okružuju kao veliki blagoslov. I kao što u Poslanici Rimljanima 12, 15 kaže: radujem se s radosnima, plačem sa zaplakanima. A ono što me posebno u tim prvim danima držalo i nekako me prati kao misao vodilja jest: »Ne spominjite se onog što se zbilo. Evo, činim nešto novo; već nastaje. Zar ne opažate?« (Iz 43, 18–19).

Razgovarajući s voditeljicama Centra za život više sam saznala o udruzi »Betlehem« i kako imaju zajedničku grobnicu za svu nerođenu djecu koju roditelji nisu mogli pokopati. To mi je nekako bila utjeha da se ipak mogu negdje pomoliti svome djetetu, položiti cvijeće i zapaliti svijeću. Tad smo suprug i ja i prvom izgubljenom djetetu dali ime – Ana. Sva su naša djeca znala što se događa, objasnili smo im na njima prihvatljiv način, a to nas je njihovo prihvaćanje i poimanje same situacije oduševilo i shvatili smo da smo jako blagoslovljeni zbog svega što nam se dogodilo.

Otišli smo svi zajedno do grobnice za nerođene, a djeca su nacrtala crteže svoje seke Ane i svoga braca Josipa na nebu. I od tad se svaku večer mole njima posebno, a najstariji je sin na dan sjećanja na bebe anđele, 15. listopada, počeo moliti ovako: »Bebe anđeli, pomozite našoj mami da rodi bebu!« I tako svaku večer. Četiri mjeseca nakon gubitka našega Josipa, Bog nas je obdario još jednom trudnoćom. Vjerujemo da će sve biti dobro, jer imamo najjače zagovornike na nebu – našega Josipa i našu Anu!

Program *Oprostom oslobođene* namijenjen je ženama koje su imale spontani, ali i namjerni pobačaj. Pomoću ovog QR koda pročitajte intervju Bitno.net-a s Lidijom Dugan, provoditeljicom programa.

SVJEDOČANSTVO

Matea Rautek: Nisi sama i ti to možeš!

Još kao mala, često bih zamišljala razne priče i scenarije u kojima sam nerijetko bila glavni lik. Ali, postoje neke priče koje čak ni u svojoj mašti ne uprizorujemo zbog težine koju one sa sobom nose...

Točno se sjećam dana kad se sve promijenilo. Bio je to utorak, rano ujutro prije škole i najduljih pet minuta moga života. Čekala sam tjeskobno u najiskrenijoj molitvi u svome životu: »Bože, molim Te da nisam trudna, promijenit ću se, bit ću bolja, pametnija, molim Te, sve ću učiniti, molim Te.« Minute su bile kao sati, ubrzani otkucaji srca odzvanjali su mi u ušima, a kad je pet minuta prošlo, vrijeme je samo stalo. Došla sam do testa i vidjela dvije crtice. Dvije crtice. Molitva je stala, disanje se zaustavilo na trenutak, sve se u meni raspalo i ostala je samo praznina.

Ljudi misle da je trenutak promjene onaj trenutak kada dijete dođe na svijet, ali u krivu su. Trenutak promjene je onaj u kojem shvatiš da si na putu bez povratka, da je u tebi živo biće i da, bez obzira na to što učinila i koliko se tome otimala, TI više nikada nećeš biti ista. Teško je opisati što sam točno osjećala jer se bura emocija samo podigla i odjednom je sve bilo toliko intenzivno, veliko, strašno... A ja, tako malena usred svega, shvaćam da su uzde moga života nepovratno izgubljene u moru tuge, očaja, straha, zabrinutosti, propalih planova, brige za budućnost. I koliko god strašno bilo, jedan bih osjećaj ipak izdvojila koji je posebno obilježio taj trenutak, ali i mnoge koji slijede nakon njega, a to je – beznade. Beznade nije nešto što ljudi osjete svaki dan. Ono je poput obiteljske srebrnine koja se čuva za posebne prilike, uz iznimku da se beznade servira za one posebno loše situacije. To je osjećaj kojemu je teško naći odgovor, protutezu, smisao i baš je zato tako – beznadno.

Ne postoje riječi utjehe kojima možeš umiriti srce zamotano u beznade, niti molitva koju to srce može izgovoriti, ne postoje razlozi kojima možeš racionalizirati situaciju u kojoj se čovjek našao. To je jako bitno razumjeti jer neće opravdati, ali će objasniti one koji se odluče na brza i varljiva rješenja u potrazi, ne toliko za rješanjem svoje situacije, koliko u potrazi za smislom. U svome očaju kroz glavu su mi prolazile sve stvari koje sam u odrastanju čula o takvim situacijama (što od obitelji i bližnjih, ali i od medija) pa su se poput reklama na *Top Shopu* vrtjele misli o tome kako sam premlada za dijete, kako će mi to zakomplicirati život, kako se neću ostvariti, kako nemam školu, kako nemam što pružiti tome djetetu, kako ćemo biti socijalni slučajevi, kako ćemo biti nekome na grbači i ovisiti o drugima, kako moj život tu staje, kako to nije život vrijedan življenja.

Matea Rautek

Taj tijek misli postao je poput trake koja se na *repeatu* vrtjela naredna dva mjeseca. Preko dana bila sam zombi, odsutna mislima. Sve osim činjenice da sam trudna bilo je tako nebitno i malo, a svaku sam se noć u svome krevetu plačući pitala: »Zašto ja?« i »Što da radim?« U tim trenucima pobačaj se ukazuje poput svetoga grala koji će brzo i tiho riješiti sve moje probleme i izbrisati ono što se dogodilo, daje obećanje da će sve biti kao i prije i kao da se ništa nije dogodilo. Nudi olakšanje, smisao, budućnost, nadu – sve ono što se nastankom jedne neplanirane trudnoće u tako ranoj dobi izgubi. Najveća varka pobačaja nije u tome da skriva kako »nakupine stanica« više neće biti, nego u tome da prodaje priču kako ćeš ti ostati netaknuta, ista kao prije, kako će se sve vratiti na staro kao da se ništa nije ni dogodilo. A ti ćeš u dubini srca znati da NIŠTA više nije isto i da TI nikad više nećeš biti ista.

Sa svojih 18 godina susrela sam se s tim jako teškim izborom. Moj tadašnji dečko, u maniri pravoga modernoga džentlmena, rekao je da je to moje tijelo i da će me podržati što god ja odlučim. I iako sam se smatrala feministkinjom, a znamo da je upravo to njihova glavna parola, nema ništa patetičnije od muškarca koji se u takvom trenutku izbjegava izjasniti i pod krinkom iste te parole ženi u ruke predaje odgovornost koja nije samo njezina i koju sama ne bi trebala nositi. No to je bila stvarnost moje situacije i shvatila sam da je odluka, ali i odgovornost, samo na meni. Danima i noćima misao o tome što učiniti okupirala je moj um i uz sve razmišljanje, vaganje, pluseve i minuse, ja nisam bila ništa bliže odluci jer se sve činilo tako teško i konačno, kakvo je uostalom i bilo.

Taj period ne mogu nazvati ničim drugim doli mučenjem, kada te jedna misao progoni svaki dan, a ti rastrgan između svoje budućnosti, sreće, obrazovanja, planova, poslovnog uspjeha, bezbrižnosti, izlazaka,

prijatelja, ljubavi i onoga što osjećaš da je ispravno i teške stvarnosti koju će to donijeti sa sobom. Kad staviš to sve na papir, čovjek bi rekao da se nema tu što puno odlučivati, ali na vagi ljubavi taj mali život vrijedi više negoli sva blaga, bezbrižnosti i uspjeh zajedno. A onda se nešto dogodilo, jedna mala, malecka intervencija s neba koja je poput perca sletjela na ovu situaciju i prevagnula u korist života.

Jednog sam dana u školi razgovarala sa svojom prijateljicom koja je bila upoznata sa cijelom situacijom. Rekla sam joj da sam ponovila test i da doista više nema sumnje da sam trudna. Sjećam se da je cijelim putem dijelila moju brigu i bol pa i taj trenutak šutnje kad sam joj to rekla. Trenutak šutnje, a onda je rekla da zna kako je to teška situacija, ali i da je svako dijete dar od Boga (za razliku od mene, ona dolazi iz vjerničke obitelji), i završila riječima koje su mi kasnije odzvanjale u srcu, dovoljno dugo da su zaustavile traku *Top Shop* misli i na trenutak mi dale nadu i mir. »Nisi sama i ti to možeš.« I povjerovala sam joj. Moje se srce ohrabrilu na tu kap nade i donijela sam odluku da ću zadržati dijete i nikad se nakon toga nisam okrenula natrag očajavanju. Poput Lota prihvatila sam tu nadu i otišla s toga mučilišta ne okrećući se i ne žaleći ničega što za sobom ostavljam.

Život nakon te odluke nije bio lagan, no ja sam bila mirna usred te oluje. Nadnaravni mir. Kad se saznalo, postala sam glavna tema svih tračeva, moji su roditelji i obitelj bili silno razočarani mnome, moja je budućnost u ustima drugih ljudi bila zapečaćena i uništena. Teško je bilo živjeti život bez perspektive jer sam ga i ja kao takvog doživljavala. No sačuvati dušu je nemjerljivo bitnije od svih naših svjetovnih planova, a ja, iako ne u vjeri, nekako sam intuitivno osjećala da sam upravo to učinila – spasila dušu i jedan život. Udala sam se za oca svoga djeteta pred ljudima i odlučila dati sve od sebe da ova priča ima *happy end*. Sjećam se dana kad se Mia rodila kao da je bilo jučer. Sjećam se straha kad su trudovi krenuli, neizvjesnosti, bolova. U rađioni sam završila u 9 sati navečer, sama, iako je bilo planirano da njezin otac bude sa mnom. Osamnaestogodišnje dijete, samo, u porođajnoj boli, donosi na svijet dijete. Ona i ja u trenutku upoznavanja, u trenutku najveće sreće i smisla. Ona bezbrižna i mirna u majčinim rukama, a ja ganuta do suza s težinom svijeta na svojim leđima. Predivna djevojčica koja je uspjela otopiti led i s najhladnijih srdaca, i sreća je sve što sije od dana kad se rodila.

U narednih nekoliko godina, naš je život bio poprilično turbulentan. Iako sam ga htjela, svoj *happy end* tu nisam našla. Njezin smo se otac i ja rastali, ja sam se vratila u roditeljsku kuću i upisala fakultet u borbi za boljim sutra za svoje dijete i sebe. Težak je to bio period za sve nas. Trpjele smo zbog odvojenosti koju su obveze oko fakulteta iziskivale od mene, a ja sam teška srca svaki dan opet morala donositi istu odluku – isplati li se sve ovo za naše bolje sutra. Moji su mi roditelji bili velika podrška i bez njih to doista ne bih uspjela. No uspjela sam, i suprotno mišljenju da će mi dijete otežati

studiranje, to se dogodilo samo u organizacijskom smislu. Mia i pomisao na nju i njezinu budućnost bila mi je neiscrpan izvor motivacije, odlučnosti i snage za borbu za bolje sutra. I bolje sutra je došlo! Meni se činilo sporo kao pravda, ali je došlo! Moj angažman na fakultetu i u određenim izvanfakultetskim aktivnostima, uz nebesku intervenciju, omogućio mi je dobar posao i priliku da započnemo samostalan život u Zagrebu, da okrenemo novu stranicu i započnemo novo poglavlje svoga života.

Matea s obitelji

U međuvremenu sam prošla kroz istinsko obraćenje koje mi je dalo novi pogled na moj život. Gospodin mi je zaliječio sve rane koje sam zadobila u toj borbi i dao mi novi život, novu nadu i novi smisao. Sveti Josip mi je ispunio mnoge molitve i postove koje sam mu prikazivala na nakanu svoga budućeg supruga te sam upoznala predivnog dečka koji je prihvatio mene, moju prošlost i moju Miju kao da je njegova. Naše smo zajedništvo upotpunili sakramentom braka i postali prava mala obitelj! A onda malo veća, i veća i još veća! I evo, dok pišem ove retke, Mia bezbrižno spava u svojoj sobi, a njezini brat i sestra u drugoj. Pod mojim srcem kuca još jedno srce, a suprug i ja se veselimo dolasku novog čuda u naš život. Nemojte se dati zavarati, moj život nije hollywoodski film koji, nekim čarobnim štapićem, dobije svoj *happy end* koji traje do kraja života. Rano sam naučila da je život borba, i da svaki dan doista ima svoje brige, ali i da su ljubav i smisao ono što nas drži živima.

Teško je na nekoliko stranica samo navesti, a kamoli zorno dočarati sve borbe, i boli, i poteškoće, i predrasude, i odricanja, i osude, i grijehe, i greške koje su se nagomilali na tome putu. Sve suze koje su to popratile i svaki osmijeh koji je to razvedrio. Najteža je odluka odlučiti se za život, ali borba tu ne staje, nego tek počinje, i pritom ne mislim samo na onu materijalnu, utjelovljenu, nego i na onu neizrečenu, duboku, borbu mladog srca koje se hrva sa zadatkom koji je veći od njega samoga. Svakoj mladoj djevojci koja prolazi kroz sličnu situaciju želim da se pored nje nađe netko tko će joj reći upravo ono što je oživjelo moje srce. Nisi sama i ti to možeš. Eto, toliko je malo potrebno da se spasi ljudski život katkad, a i to malo izostane. Nisi sama i ti to možeš. Nisi sama i ti to možeš... Ako nitko drugi, On je s tobom.

Svjedočanstvo Matee Rautek samo je jedno od brojnih svjedočanstava hrabrih mladih majki i očeva koji su se odlučili za život svoga djeteta. Pomoću ovog QR koda možete pristupiti poticajnim svjedočanstvima udruge »Studenti za život«, ali i uključiti se u njihov rad.

5. utrka za život

BUNDEK - subota, 28. 5. 2022.

- 9:30 sati - **DJEČJA UTRKA** (3 kategorije uzrasta)
  - 10:00 sati - **REKREATIVCI** (5 km)
  - 10:00 sati - **GLAVNA UTRKA ŽIVOTNA DESETKA** (10 km)
- START I CILJ UTRKA - BUNDEK** (kod ljetne pozornice)
- **POVEZNICA ZA PRIJAVU:**
<https://www.stotinka.hr/hrv/utrka/4921>

**Trči i pomozí nerođenima,
trudnicama i majkama.**

